

1986

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
HUMAN RIGHTS ASSOCIATION
KOMELEYA MAFËN MIROVAN

Necatibey Cad. 82/11-12,
Kızılay – Ankara
Tel: 00 90 312 230 35 67-68-
69
Faks: 00 90 312 230 17 07
E-mail: posta@ihd.org.tr,
<http://www.ihd.org.tr>

07.03.2024

Basına ve Kamuoyuna

Terörün Finansmanı Yasası kapsamında uzun süredir hapishanelerdeki mahpuslara para yatıran ailelere, vasilere, avukatlara ve yakınlarına yapılan yargısal baskılar sürdürülmektedir. Kişiler gözaltına alınmakta, haklarında davalar açılıp, cezalar verilmekte, “Teröre Finansman Sağlamak” suçlamasıyla tutuklamalar devam etmektedir.

Oysa mahpuslara para yatırmak “Hükümlü Ve Tutukluların Emanete Alınan Kişisel Paralarının Kullanımına Dair Yönetmelik” çerçevesinde yapılmaktadır. Yönetmeliğin 5. Maddesine göre; “Banka ve posta aracılığıyla gelen veya ziyaretçiler tarafından hükümlü ve tutukluların nam ve hesabına yatırılan paralar, idarece görevlendirilecek bir personel tarafından alınarak kaydedilir. Müdürü bulunan kurumlarda, hükümlü ve tutuklular hiçbir şekilde yanlarında nakit para bulunduramaz.”

Mahpusun hesabına yatırılan paranın nasıl harcanacağı da aynı yönetmeliğe göre düzenlenmiştir. Yönetmelik Madde 8’e göre; “Müdürü bulunan kurumlarda kalmakta olan hükümlü ve tutukluların yapacakları harcamalar, nakit hareketi olmaksızın tutulan kayıtlar üzerinden gerçekleştirilir. Hükümlü ve tutuklular, Bakanlıkça belirlenen haftalık limit dahilinde, nakit hareketi olmaksızın, elektronik para ödeme sistemi bulunan kurumlarda bu sistem aracılığıyla, diğer kurumlarda doğrudan emanet para hesabından kantin hesabına aktarılan para üzerinden harcama yaparlar. Emanet para hesabında para bulunmaması ya da mevcut paradan daha fazla tutarda alışveriş yapılmak istenmesi veya Bakanlıkça belirlenen haftalık limitin aşılması durumunda ihtiyaç istem formu işleme konulmayarak kendisine bilgi verilir.”

Yönetmeliğin 12. maddesine göre; “Hükümlü ve tutuklular emanet para hesabında biriken faiz gelirleri ile ilgili olarak ceza infaz kurumları lehine açık feragatte veya hibede bulunabilir. Bu paralar hükümlü ve tutukluların eğitim ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ile iyileştirilmeye yönelik faaliyetlerde eğitim kurulu kararı ile kullanılır. Faiz gelirlerinden yapılan harcamalar, belge ve faturalara dayandırılır ve bir dosyada korunarak denetimlerde ibraz edilir. Faiz gelirleri, birinci fıkrada belirtilen amaçlar dışında kesinlikle kullanılamaz.” Bu maddeye göre de mahpusların hesaplarındaki paralardan faiz geliri elde edilmektedir.

Mahpusların paraları üzerinde bir tasarruf edinebilme hakları bulunmamaktadır. Doğal olarak da mahpusların para hesapları normal bir banka hesabı gibi düşünülemez. Paranın kullanım tasarrufu tamamen idarenin yetkisindedir. Kullanımı yönetmelikle belirlenmiş olan mahpuslara yatırılan para “Terör Örgütünün Finansmanı” olarak değerlendirilemez. Mahpuslar, tüm haklarını cezaevi yetkilileri ve görevlileri aracılığı ile kullanabildiklerinden dolayı hapishanede terör örgütü olduğu varsayımından yola çıkılarak para yatırımlara karşı yargı baskıları kabul edilemez.

Ayrıca hapishanelerdeki mahpusların yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak için maddi kaynaklara ihtiyaçları vardır. Hasta mahpuslar, hapishane idaresi tarafından verilen yemekleri; besleyici olmadığı, diyetlerine uygun olmadığı veya takviye gıdalara ihtiyaçları olduğundan ek besinleri kantinden almak zorundadırlar. Yine ortopedik rahatsızlıkları olanların kullanmış oldukları yatak, yastık ve diğer gereçler kendi hesaplarından karşılanmaktadır. Ayrıca yakınları ile haberleşme için kullanmış oldukları telefon kartları, göndermiş oldukları mektupların ve dilekçelerin posta ücretlerini de kendileri karşılamak zorunda. Abone

İnsan Hakları Derneği (İHD) hükümet dışı bağımsız ve gönüllü bir kuruluştur. 1986 yılında 98 insan hakları savunucusu tarafından kurulan derneğin günümüzde 27 şubesi, 7 temsilciliği ve 6617 üyesi bulunmaktadır. Türkiye’deki en eski ve en büyük insan hakları örgütü olan İHD’nin “tek ve belirli amacı, ‘insan hak ve özgürlükleri’ konusunda çalışmalar yapmaktır.”

olmak istedikleri dergilerin abonelikleri ücret karşılığında yapılmakta, gazete ihtiyaçları da hesaplarında paralar karşılığında sağlanmaktadır. Mahpusların ihtiyacı olan televizyon, radyo, buzdolabı, çamaşır makinesi, semaver vb. ihtiyaçları da ücretli olarak sağlanmaktadır.

Son yıllarda aileleri tarafından gönderilen giyim eşyaları (İç çamaşırlar, çorap, bere, şapka vb.) da kabul edilmemekte, bu ihtiyaçların kantinden alınması dayatılmaktadır. Mahpusların elektrikli eşyalar için kullanmış oldukları elektrik giderleri ayrı bir sayaç üzerinden okunarak bu gider faturalandırılarak hesaplarından kesilmektedir. Yakın bir zamana kadar elektrik fiyatları birim ücretleri sanayi birim fiyatı olarak ücretlendirilmekteydi.

Hapishanede eğitim hayatına devam edenlerin ders materyalleri, kitap ve defleri de ücretli olarak sağlanmaktadır. Sosyal faaliyet ve kurslarda kullanmak istedikleri tüm malzemeler ücretleri karşılığında sağlanmaktadır. Hapishanelerde neredeyse para olmazsa yaşam mümkün değildir. Dolayısıyla mahpuslar, ailelerinin yakınlarının, arkadaşlarının, vasilerinin, avukatlarının yatırmış oldukları paraya ihtiyaç duymaktadırlar. Hapishanelerde mahpusların neredeyse tamamının ailesi düşük gelirli olduğundan derin bir yoksulluk da hakimdir. Özellikle son yıllarda mahpusların Yüksek Güvenlikli ve S Tipi Hapishanelerde tutulmalarıyla da mahpuslar arasında dayanışma ortadan kaldırılmış ve mahpusları daha da yoksullaştırılmıştır. Ayrıca yabancı uyruklu mahpusların da ailelerine ulaşmakta yaşadıkları problemler, iletişimlerinin olmaması, aşılamayan prosedürlerle ihtiyaçları olan maddi destekten de tamamen mahrum kalmış durumdadırlar.

Kurumumuza, hapishanelerde derinleşen yoksulluktan kaynaklı olarak mahpusların kendilerinden ve ailelerinde maddi destek talepli başvurular ulaşmaktadır. Mahpusların aileleri ve yakınları üzerinde oluşturulan yargı baskısı ile mahpuslara para yatırmanın suç olarak değerlendirilmesi sonucunda mahpuslar hiçbir ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma gelmekte, bu da hem fiziksel hem de ruhsal sorunları, ihlalleri beraberinde getirecektir. Yargı baskısına uğrayan kişilerin de gözaltına alınması, davalar açılması ve tutuklanması da ayrıca yakınları üzerinde telafisi mümkün olmayan sonuçlara yol açmakta, işlerinden olmakta, özgürlüklerinden mahrum bırakılmakta ve sosyal olarak da zarara uğramaktadırlar.

Sonuç olarak, hapishanelerde bulunan mahpusların hesabına para yatırılması suç değildir. Aileleri, yakınları ve avukatları üzerinde oluşturulan yargı baskısına son verilmeli ve yasa iptal edilmelidir.

İnsan Hakları Derneği
Merkezi Hapishaneler Komisyonu